

Рат на Балкану

Цетиње, 25. јануара

Кад у Лондону нијесу могле да успију лијепе ријечи, то је сад на Балкану опет проговорио топ.

Балканске савезне државе учиниле су све само да би показале своју предусретљивост. Чак су у томе често пута тако далеко ишле, да је та сусретљивост била на њихову чисту штету.

И ако је Турска у почетку вапијала за мир, онда када јој је, из обзира према Европи, он пружен она није хтјела да се њиме користи, него је покушала да га што више злоупотреби. Користећи се толерантношћу и коректним држањем савезника она је чинила све, да ово вријеме искористи и понашала се као да није побијеђена, него као да је сама побједник.

Кад су већ ушле у рат, балканским савезним државама није требао мир, али су оне ипак њему приступиле толерирајући Турску чак и онда када је она отворено развлачила ствар и чинила све, да изигра толерантност непријатеља, који, и ако побједник, није ни покушавао да искористи своју надмоћност и успјех свога оружја.

Али, разумије се, сваком стрпљењу краја има, па се и чаша стрпљења и код савезника препунила. Кад је свако био на чисто с тим, да Турска намјерно развлачи да се дође до споразума и мира и да од преговора с њом не може бити ништа, они су прекинули преговоре, њихови изасланици су напустили Лондон и тако су сада непријатељства опет отпочела.

Оно, што се није могло постићи мирним путем за зеленим дипломатским столом, сад ће да оконча оружје, које ће рјечитије да проговори него све дипломатске ноте.

Разумије се, сада пошто је опет топ загравао и непријатељства се наставила, о обнављању преговора не може ни да буде ријечи. Савезници ће оружаном руком извршити оно што су себи ставили у задатак и на мир ће пристати само тако ако Турска пристане на њихове услове.

Јасно је дакле, да наставак рата не иде ни у ком случају побијеђеној Турској у прилог, него само савезницима, који ће послје свега овога под много бољим условима закључити мир, него би га прије обнове непријатељства закључили.

Да се од настављања рата Турска не може никаквом добру да нада, показују најновије вијести које стижу са бојног поља, а којима се испољава, да савезничко оружје и при обнављању непријатељства бере побједу.

Око Скадра су већ сложено загравали топови и отпочела оружанација двију српских војска.

Било у срећни час!

Будуће ратовање

„Н. Сл. Преса“ доноси од једног војног стручњака ове редове:

„У случају да се рат настави имало би, и узевши у обзир: досадање неуспјешне напоре Грка око Јањине, да се води борба само на тракијском бојишту, гдје је од почетка војне било тежиште рата и гдје је морало доћи до пресудног ријешања. Тракија је доиста предмет борбе, око којег ће почети ново рвање

Обостране снаге стоје у трима групама једно према другоме. Главне снаге на Чаталци и према Чаталци, друга група крај Галипоља и трећа група код Једрена. О ситуацији Бугара дао је бугарски делегат за мир, генерал Паприков, ове податке: Пред Чаталцом стоји трећа бугарска армија под генералом Димитријевим, око 125.000 људи, на простору Чорло—Родосто прва армија генерала Кутинчева, око 50.000—60.000 људи, са јаком групом северо-источно од линије Бугајр (Галипољ), пред Једреном друга армија генерала Иванова, по двије дивизије Срба и Бугара, око 100.000 људи. Целокупан број Срба и Бугара, означава се на 285.000 људи. По другим вијестима налази се код Димотике још једна бугарска резерва у јачини од 30.000 људи.

Турци имају око 150.000 људи на историји Чаталца—Цариграда, са око 45.000 људи на Галипољу и 30.000 људи у Једренима. Они даље имају као резерве на малоазиској обали Мраморног Мора код Икмида 12.000, код Ландерме 12.000, код Адабаџара 7000, код Картала 10.000 људи, код Скутара, према Цариграду, једна коњичка дивизија. Цијени се да турска снага скупа износи 270.000 људи. Оскудица у артиљерији код пољских фармација мало је попуњена; дивизије имају бар по 16 топова. Спремљене су нове батерије са новим крупним топовским материјалом. Кажу, да су добро снабдевени и машинским пушкама.

Ако би дошло до поновног отварања непријатељства, Бугари ће вјероватно прије свега покушати да освоје Једрене и да потуку турску војску код Галипоља. Даље се може узети, да ће они ову акцију пратити артиљеријским нападом на Чаталцу; они су почетком јануара добили из Француске знатну лифериацију тешких топова, кажу око 28 тешких топова, с тога би могли бити у могућности, да утврђену чаталцијску позицију бомбардују модерним артиљеријским материјалом, док Турци располажу само старим материјалом. Артиљеријски напад на Чаталцу тражио би разумије се прилично времена. Бугари ће се користити искуством, које су стекли у децембру приликом крвавих јуриша на турске позиције, и прећи ће у општи јуриш тек онда, кад непријатељ ватром из тешке артиљерије буде добро припремљен и зрио за јуриш“.

Наставак рата

О настављању рата у Далмацији се овако пише:

„Данас се дакле наставља рат. Здружене, братске српске и бугарске чете, данас поново преузимају оружана непријатељства, да својим јуначким десницама, жртвом својих живота, извојују на бојном пољу задовољштину, коју им шовински Младотурци фанатици ускратилише.

Рат се наставља, а бугарске и српске чете, онојене славом прошлих дана и недавних побједом, гоњене жељом славе будуће Велике Бугарске и Велике Србије, моћног и јаког балканског савеза, ступају данас на бојно поље, да извојују слободу и задовољштину, да освете палу браћу, да својом крвљу докажу, да они нијесу просиди Дринопоље, већ да су спремни да га сами освоје и ослободе, да животима својим откупе завјет свој: град славне и старе њихове прошлости, Дринопоље.

Данас уз пуцаву пушка, уз гмрљаву топова и митраљеза, уз триумфално и побједоносно вјање српских и бугарских застава, уз урнебесно пјевање „Шуми Марица“ и „Боже Правде, ти што спасе“ — срути ће 105.000 балканских словенских душа у ватру, у смртно коло око Дринопоља.

Уз поклике „хура“ јуришат ће на дринопољску опсаду 105.000 славенских лавова, презирајући смрт за љубав и ускришење најузвишенијег домовинског идеала: за част, понос и слободу домовине своје.

Данас ће се пред Дринопољем замјетнути крвава борба самрти за живот, борба за окупљење завјета прошлости, за доказ Турцима и читавом свијету, да су јуначки балкански лавови својим десницама и својом крвљу вратили Турцима зајам и постигли задовољштину.

Очи цијелога свијета упрте су данас на Дринопоље, а симпатије скоро цијелог свијета на страни су Балканаца, на страни праведности. Свугдје влада увјерење, да ће оно 105.000 балканских војника извршити налог војсковође свога и показати непријатељу и читавом свијету, да је домовина освјећена; да је Дринопоље пало.

Данас, кад мора поновно да пукне прва пушка, а надамо се и задња, проти невојековном непријатељу; кад славне балканске војске на Дринопољу и на Чаталци морају животима својима да запечате јунаштво своје и дуг домовини, кад након пет вјекова мора рајч на Балкану да потпунома гране сунце Слободе, и ми са ових морских жала, као дио велике славенске душе поносом гледамо на браћу нашу, бугећи све њихове боли и патње, али и сав понос. Зебњом у души чекамо глас побједи и триумфа њихова, глас славе, моћни и јаки, да је на Балкану гранао сунце, да је у Дринопољу ријешена слобода између правде и славе“.

Малисори за Црну Гору

Лојална изјава малисорских првака

Груда, 24. јануара. — Краљ је јуче примио велики број Малисора, који су са првацима дошли овдје, да га поздраве. Он им је захвалио на држању, похвалио њихову борбу, њихове жртве за слободу Малисије и њихов јуначки труд око сједињења њеног с Црном Гором. Прваци увјераваху Краља у име свију Малисора, да су вазда приправни са Црном Гором дијелити добро и муке и да нема тога ко би их живе од ње могао да одвоји, нагласивши како на страни бива њихово име злоупотребљавано за агитацију противу Црне Горе, што они сажалавају, дајући сада гласан и јасан одговор смутљивцима са стране, којима је подједнако мрска срећа и Малисије и Црне Горе, да је Црна Гора њихова отаџбина, а само Краљ Никола њихов владалац. На крају изјавише жељу да им Краљ допусти да се преко 3000 Малисора могу уврстити у редове црногорске војске, која ће брзо напасти и освојити Скадар.

Борба под Скадром отпочела

Операције двије српске војске

Груда, 24. јануара. — Јутрос од 9 сати чује се топовска палба са југо-источне стране Скадра. Доцније приспјели извјештаји гласе, да се одред српске војске почео кретати према Бушатију, чији је крајњи дио најближи Брдици, коју бомбардује српска артиљерија. Турци не одговарају. Борба с већим и мањим прекидима траје цио дан. Генерал Вукотић са штабом отпутовао је јутрос на Кир, гдје ће руководити операцијама.

Непријатељства се настављају

Канонада Једрена

Софија, 23. јануара. — Канонада Једрена продужена је јуче на свима секторима око тврђаве. На Чаталци дан је прошао на миру.

Бомбардман траје

Лондон, 23. јануара. — „Рајтеру“ јављају из Цариграда, да је командант Једрена телеграфски извјестио да непријатељ продужава бомбардовања и да су већ 53 куће у пламену.

Борба се разграђује

Цариград, 24. јануара. — Према званичним вијестима, приликом прекјучерашњег бомбардовања Једрена пало је у варош 138 граната и 11 шрапнела. Осам становника је убијено, 10 рањено. Јутрос је почео бој између два пука бугарска и турских трупа код Кавакли тепе на Галипољу; резултат непознат. Топовњача „Захов“ бомбардовала је бугарске положаје код Мириофито; изгледа да је погинуло 300 Бугара. Султан је дао 25.000 лира за народну одбрану. Махмуд Шевкет паша у пратњи секретара отпутовао је на Чаталцу; заступаће га Саид паша.

Наредба бугарској војсци

Софија, 24. јануара. — Генерал-лисимус Савов упутио је војсци нову дневну наредбу: Турци су начином вођења преговора доказали, да су хтјели само да добију времена, али су се преварили, јер је то вријеме искористила и бугарска војска, која је прикупила своје силе из Македоније и сјеверне Бугарске, које нијесу учествовале у великим бојевима тракијским. Сада смо куд и камо спремнији него ли при објави рата. Како би сасвим сломили отпор непријатеља, треба поново да га оборимо, да растјерамо његове хорде које ничег немају. На бојном пољу ћемо им диктирати мир, а њих протјерати преко мора.

Стање на бојном пољу

Софија, 24. јануара. — Корак представника великих сила односно одређења зоне у Једрену, гдје би се могли склонити страни поданици није још учињен, пошто сви министри нијесу добили инструкције својих влада. Сигурно ће бити сјутра. Тврди се, да се пожар види на четири миље далеко од Једрена. Код Чаталце су била само омања чаркања. Код Галипоља је био доста велики бој; бугарске трупе иду напријед пут Мерефа и Шаркијеја.

Наступање Бугара

Цариград, 24. јануара. — Бомбардовање Једрена продужава се. Бугарске су трупе понаиле Изедихкеј и неколико других села, која су била у њиховим рукама код Чаталце и затим се удаљиле с Чаталце. Турско одјељење послано у извидницу није нашло ни трага од непријатеља. Извиднице турске код Галипоља констатовале су да се непријатељ налази у јаком броју. Велики везир се повратио с Чаталце.

Успјеси бугарске војске

Софија, 24. јануара. — „Бугарска Агенција“ јавља, да су бугарске трупе јуче потукле турску војску на југу ријеке Кавака; турске трупе у великом нeredу одступају пут Билоира гоњене бугарском војском. Ушљед тог успјеха цијела обача

Мраморног Мора у рукама је бугарских трупа.

Прве битке

Цариград, 24. јануара. — Званично се саопштава: Непријатељ, чија се снага налазила у околини Галџипоља, наступио је 22. јануара са својим пуковима из Хадикеја пут Кавака, гдје се налазио отомански одред. Бој је трајао до вечера и свршио се у нашу корист, али према доцнијим одређењима наше су се трупе повукле пут Булаира а да их није непријатељ могао гонити. Други један одред непријатељски упутио се пут Мириофито, кога су чували само неколико жандарма турских, те га је непријатељ заузео. Корвета Аваз нанијела је озбиљне губитке непријатељу, који је наступао у правцу Шаркеја и који није успио данас одатле да изађе.

Припреме Турске

Цариград, 25. јануара. — Бугари су се повукли на Черкескеј. То повлачење има циљ да се избегне крилно заобилажење, које турске трупе намјеравају извршити пројектирањем искрцавањем у Родосто. Искрцавање припремано од стране Енвер беја било би заштићено околницима „Месудије“ и „Асри Тефик“, приспјелим из Дарданела. — Министар финансија издао је државне бонове у вриједности од 5½ милиона лира ради покрића ванредних трошкова.

Румунско-бугарски односи

Протокол ради споразума

Букурешт, 23. јануара. — Протокол румунско-бугарски приспио је, и ако не задовољава румунску владу, ипак ће моћи послужити за основицу за даље преговоре.

Руски деманти

Букурешт, 24. јануара. — Руска легација молила је прески биро да демантира вијест односно корака руских у Букурешту. Влади руској од почетка кризе једина је циљ да пријатељским савјетима одржи мир како у Букурешту тако и у Софији и на што скорије рјешење румунско-бугарског питања, којим би се и у будуће одржали добри односи двију земаља пријатељских и једновјерних с Русијом.

Румунија тражи Силистрију

Букурешт, 24. јануара. — На интерпелацију посланика Миклереу, председник министарства Мајореску изјавио је, да нити се мисли одступати од тражења Силистрије, нити је ко овлашћен да се одрекне од тог тражења.

ПОДЛИСТАК

СИЛВЕСТРОВО

— André Theuriet —

Тридесет првог децембра у вече, мој пријатељ Јаков, пошто је мирно ручао у »Златној ружи« за својим столом, журно се ка грањетској уличи у којој се налазио његов мочакки стан. Улица бијаше пушта, слабо освјетљена једним доста удаљеним фењером; сјеверни вјетар, дувајући управо између два реда фасада, удараше право у лице Јакову, и, поред огртача сасвим закончаног, паш пријатељ осјећаше да његова четрдесетогодишња крп нема више загријавајуће врлине прве младости. Нестрпљиво зазвони на врата своје газдарице. На вратима се појави кћи, г-ђица Франселина Билар, држећи једном руком запрегачу цуну марона, а другом лажу која обасјавана њено фино њежно лице и плаве, врло жинне очи. Овај плави поглед, смеђа коврчава коса и јасан осмејак г-ђице Франселине, даваше још пикантнији израз њеном лицу, и ако је почела да сазријева, јер је навршила већ двадесет и осам година на Свету Катарину.

— Молим вас извините што сте мало причekali, рече она мрзовољном укућанину, али сам баш почела да печем кестење... Задржали смо на печеру двије моје пријатељице и, вечерас, завршићемо годину при-

Рад савезника

Веницелосев пут

Биоград, 24. јануара. — Веницелос је посјетио Пашића, затим је краљ примио Веницелоса. На захтјев Гешова, Веницелос ће отићи у Софију да се с њим види прије одласка у Атину. Са надлежног мјеста се изјављује да се приликом разговора између Пашића и Веницелоса константовала потпуна сагласност обију влада у начину суђења ситуације на Балкану створене продужењем рата.

Греј и наши делегати

Лондон, 24. јануара. — „Рајтер“ сазнаје да су црногорски делегати учинили Греју опроштајну посјету. Греј је изразио наду да ће се мир у скоро закључити у Лондону.

Бугарска у рату

Софија, 25. јануара. — Краљ је примио Веницелоса, који је у вече отпутовао за Солун. Данев се повратио. Послије пријема код краља, Данев је реферисао министарском савјету о питањима, која је расправљао у Лондону.

Конференција амбасадора

Сједница амбасадора у Лондону

Лондон, 25. јануара. — Конференција амбасадора држала је данас сједницу, која је трајала два сата и по.

Арбанија

— Још неколико ријечи о Арбанији —

Вијекови су прохујали и Арбанија не би никада самостална држава са својим националним владаоцем. Само у почетку петнаестог вијека Арбанија уживаше извесну самосталност и то под Ђурђем Кастриотићем — Скендербегом. Његов је отац Иван Кастриота, при крају четрнаестог вијека био српски властелин и имао под својом управом један дио Арбаније. Ђурђева мајка Војска била је ћерка такође једнога српскога кнеза. За вријеме навале Турака Иван је био њихов вазал, и као јемство морао је да дадне у талач сва своја четири сина, међу њима и Ђурђа, који је био најмлађи.

Године 1442. умро је кнез Иван и Султан је присајединио Арбанију своме царству, а послао Ђурђа са војском против Срба. Ђурђе изневерни султана, оде у Кроју и ту се прогласи за независног владоца Арбаније. Њиме настаје и свршава се самосталност Арбаније.

По народности Арбанија немају никакве везе са осталим европским народима. Они чине народ за себе, имају свој несавршени језик, који оскудијева у интелектуалним терминима. Јаким мјешањем, они су узели многе ријечи од Грка и Срба, а имају доста и латинских ријечи које су им остале од Латина. У најновије доба на арбански је језик јако утицао талијански, као што се то да осјетити на цијелој источној обали Јадранског Мора.

икајући мароне зајијевајући их чашом фињолете-а.... Изволате, господине Јакове!...

— Хвала, одговори он, узимајући изглед човјека који се жури: хвала госпођице.

Што је одбијао, не бјеше зато, што му се није свиђало друштво Франселинино, па против; али се он за сваки случај држао у резерви, бојећи се, да се не ангажује сувише овом дјевојком која је жељела да се уда, и да га сувише велика фамилијарност не одведе мало по мало на општег стазу. Није он био неосјетљив сиром плавих очију и на осмјех госпођице, али се бојао женидбе. Он је лично на ону дјену која, кад хоће да се купају у хладној води замоче једну ногу, па је брзо извуку, бојећи се да се сасвим зачнуре.

— Хвала! понови још једном, пењући се уз степенице. Да није дошло какво писмо за мене?

— Није, господине Јакове; писмоноша није ништа донио.

— Добро! сигурно су ме заборавили! помисли уздишући Јаков, увлачећи кључ у своју браву: сви су заборавили пут до мог стана...

Јакова све прње и прње мисли обузимаху, То вече, све је ишло наопако: грање у огњашту пушале се, мјесто да горе, лампа

Што се тиче писмености у Арбанији, рјетко ко да је писмен: а послје тога они још и немају народну азбуку. Пропагандом Талиана, почеле су се оснивати школе у Арбанији, по којима се учи на арбанском језику азбуком удешеном према талијанском. Неки се служе турским писменима, а неки још и грчким, и то у Епиру.

Арбанија захвата слив Јадранског Мора, изузимајући слив Дрима, који се по Арнаутима прибраја такође Арбанији, али што у самој ствари није.

Људи, којима није позната историја, географија и етнографија, рачунају Скадар као главну варош у Арбанији, међутим Скадар то никада није био, већ је био пријестоница српских владалаца. Наша најбоља пјесма „Зидање Скадра на Бојани“ вели нам да је ту било језгро старе српске државе а никако арбанске. И оно вријеме што је Арбанија живјела као самостална, то онег не потиче од арбанскога већ од српскога народа. Скадар се дакле налази у Зети, од које данас један дио припада Црној Гори, а други дио Турској. Што пак у Скадру превлађује Арнаути, то се не може рећи да је Скадар у Арбанији, већ да су Арбанци у Скадру.

Што Арбанци немају националне свијести, то долази од њиховог необразовања, различности у религији, и немања своје националне историје а послје тога то је мали народ који укупно може да износи око један и по милион становника, који говоре различним дијалектима. Арбанаци има православних на југу, католика на западу, и мухамеданаца на сјевероистоку. Необразовани људи више знају о религији него о народности, и религија је чинила да су Арбанци мухамелове вјере били велике присталице Турске, а тако исто и силеџије, као што су били Срби мухамелове вјере у Босни и Херцеговини. Они су били истребљивачи српскога народа у сливу Дрима и за вријеме Турске имали су своје колоније далеко на сјеверу у западном сливу јужне Мораве, одакле су се повукли повлачењем Турске. Они су сачињавали башибозук за вријеме ратова Турске, те су били много страшнији него и сами Турци

Подвизи наших војника

— Прелаз васојевићке бригаде преко Проклетије —

Груда, 8. јануара

Четврти је дан маршовања из Ђаковице. Пријеђене су стрмени руговске. Прегурени су и висови плавско-гусињски. Даљом ноћном путовањем изнурило је снагу војника. Пробијаше пута кроз огромни снјег на врховима Белаје и Чакора одвећ је заморило војску. Но како тако пришло се, по кој се војник повриједио, падајући по леу и стрменима, а многи посустао; гдје-гдје се коњ сатро или товар упропастио, али ипак сва је војска успјешно пристигла својим концима, премда у позно доба ноћи изнурина и пометена, но не без енергије и одушевљења за даље напоре. Доста се лијено починило на ноћистима у Плаву и Гусињу.

Но пред ногама је Проклетија. Послије тродневног маршовања, послје толико напора у путу од Ђаковице до Гусиња,

му је свјетила веома слабо, хладан вјетар дунао је у собу испод врата, па су му се поге до кољена смрзавале.

— Неки неучењак, промрља Јаков палећи своју лулу, рекао је да »вече живота носи сабом своју свјетилку«, моја врло рђаво свјетли а помрчина је ужасно досадна. Ово слабо освјетљење је фатална потљедница за бећаре. Жрлост и бећарство! Двије нездраве средине у којима ниче маса рђавих зрна за које се мисли да су угинула, а која дају гадно цвијеће са горким мирисом: позно кајање, жалост за дјецом, устезање и страх од старости.

Парочито страх, кукавички страх који вас задржава, који вас одвраћа од свих узвишених ријешења, од свих корисних мисли.... Сјећам се да у вријеме моје младости, када сам хтио да прећем једну стрму стазу на Пирипејима, сретох једног човјека зрелијег и већ повијеног; на како га запитах за пут којим сам ишао, он ми повика:

— Не пењите се тамо горе; та је стаза права погибија, задуваћете се веома ако падете њоме!

Ја слегах раменима и продужих пут пењујући страх овог педесетогодишњег старца... Па ипак ето гдје сам сад ја! Најмања шљунак ме заплете, најдјетињаста тешкоћа узима размјере немогућности. Ја не знам више ни шта је смјети, ни хтјети, а убија ме

шљедује тешки и напорни прелаз проклетијских висова. На конач ваља стићи у Селца, јер дотле нема ништа сем скала и тјеснаца, поред којих не може ни војник сјести а камо ли да се логор учини. Ваља кренути ноћно. Бригадир Вешовић је у дневној наредби издао налог командирима баталиона да мора бити све спремно и готово пред освијетак зоре. Труба је одсвирала повјеску у 4 сата и прије расвита било је све спремно. Бригада је на окупу. Марш је оглашен. Рано у освијетак се кренуло. Бригадир је распоредио баталионе и ови су пошли својим редом.

Трећи је јануар. Снјег пада и вије вјетар. Војска се потпримљује уз брда и висове. Уз пркос снјежној мећави хори се пјесма и разлијежу се витешки покличи. Труба оглашује знак почивке и кретање, војници се кликују весело и одушевљено као да им је први дан поласка. Снјег, узбрлише и низине у путу не сметају ни једнога војника, рекао бих да нико не осјећа непрелазност беснутих планина — воља преовлађује све. Војска иде енергично и с одушевљењем. Бригадир прелази од баталиона до баталиона и нагладајући војнике замеће с њима разговор о њиховим подвизима у првим походима на Плав и Гусиње, Дечане и Ђаковицу. Скадар пред војницима је сада оно што у почетку бијаше Плав и Гусиње. Зато им бригадир указује на њега међу, као циљ маршовања, гдје мора њиховим сјајем синити слава њиховог оружја.

Војска се пење уз скале и врлети. Снјег пада и не престаје. Прелазе се вијеници од Проклетије. Дошло се на скалу „Прделец“. Војници су прешли, коњи проведени. Скала је пријеђена без губитака.

Снјег сипље и вјетар завија, осјећа се јака студен. Војници су се уморили и иду с мање шума. Осјетила се јака изнуреност па с тога је све затихло. Војници корачају у ћутану. Једва се што чује, осим шкриптања снјега под ногама. Кретање је у опште тихо и веома плавно. По гдје који усов својом јурњавом наруши општу тишину. Вјавица са снјегом једнако прати путнике и ни на минут да престане. Војници иду с мање снаге по не смање воље него у почетку. Доштовало се до „Гроб-Зезе“. Туда тече хучна и валовита ријека. Својим током пробија кроз тјеснаце и кршеве слично Малој Ријеци. Бучи, шуми, ваљају се снјежни усови, вјетар хукти кроз суво грање букава и јела, риде да каже друг другу не би се чуло. Озго литице и врлети, под ногама увале и бездане провалије да пролазника хвата ужас и вртоглавица. Десно низ ријеку води путања, којом се пјешими једва може прећи, спуштајући се ногама и рукама. Дошло се на скалу отвјесну и стрмену улигану од леда и снјега. Под њом су страховита прла и опучине, горе високе стрменице, свуд у наоколо само шиљасте кршеви, који гребасто избијају између увала од леда и снјега. Гази се на лед и флигамиру. Ужас ухвати човјека кад погледа гдје је. Преко таквог леда, преко такве стрмени треба провести бригаду војника.

Што се могло чинити? Бригадир је изашао на скалу и расмотрио свуда око себе. Ни војник да прође, а камо ли коњи под седла и товари да се преведу. Официри и војници се начичкали на скали и

* * *

У том трепутку, зачуше се млади гласови из партера, и у том веселом грајању Јаков распознаде јасан смјех Франселине.

— Они се забављају доље! помисли он са новим уздахом: наиздрвају годину која одлази и оној која долази.... За њих, година која одлази и друга која почиње не буде никакве меланхоличне мисли. Нијесу они још у доба када недјеље и мјесеци изгледају да лете брзином летиног лета. По доћиће они до тога, па и Франселина као год и остале! Она има већ двадесет и осам година а још није нашла мужа. Сирота дјевојка! мало по мало начин ће образи увенути, њен плави поглед изгубиће свој сјај, смјех ће замијенити своје јасне тонове са оштрим и рапавим, и најзад и она ће познати усамљеност као и ми бећари, тугу за одлетјелим приликама и страх од старости. Ох! старе дјевојке, више их жалимо по маторе момке!... Тамница усамљености је за њих мрачнија и ужас: свијет је суровији. Топла крв ври у њиховом срцу као у омираном резервару и оне морају да угинују то вријеме. Да би зауставиле полет њежности који имају у себи, и који би се хтио и испољити, религија, дужност, при-

нашли се у чуду шта да раде. Сви упрли поглед у својега команданта. Вешовић се, по сопственој њему смјелости, одмах ријешо шта да учини. Призвао је војнике, наредио је да се коњи расгаваре, да се донесу сјекире и кононци. Одмах се приступило послу. Војници су стали исијецати лед сјекирама, гдје би могли стати и утврдити се. Бригадир је наредио да се војници вежу кононцима један за другог ради веће сигурности ако падну при преносу ствари. И тако су преносени товари с коња. Ваљало је и коње превести, но то су мало тежи товари. И како да се изађе с њима на крај? Везани су коњи кононцима и војници су их, одржавајући их сопственом снагом, спуштали низ лед. Бригадир је сам помагао у послу. Упућивао, показивао и радио својим рукама, подржавао људе при преношењу и спуштању. Чисто је толико одавао одважности војницима и ту као и у другим сличним приликама. И тако, вољом и одлучношћу војничком, учињено је све. Спуштени су сви коњи и пренесени сви товари. Овдје се учинило исто што и на Богићевци и у Плочицама при превози топова к Дечанима. Тамо су преносени топови на руке и леђа војника, по косим стазицама, кроз стране и врлети, куда је дотле само чобанин са козом или овцом могао да прође. Ту је Вешовић са својом бригадом учинио оно на што не би могао никад да се ријешу један модерни стратег. Јер ту неколико премишљање и рачунање, мјера и мерење не би могло да помогне. Ту је радила војничка снага и одушевљење, воља и прегнуће, које се моментима мијења и може да нарасте до невероватне величине. Ту је дјествовао онај ратнички дух који је својствен само Црногорцима. Исто је испољено и при преовлађивању садашњих путних тешкоћа. И све се ово чини при толиким оскудицама, с прслим опанцима, у веома слабој одјећи и у недостатку још и других животних потреба при таквим се тешкоћама од вајкада морао борити војник ове сиротне земље. Но воинственост и издржљивост горштака, смјели и одважни дух, толико прекаљени у вјечној борби за опстанак и слободу, ове вјековима стваране особине нашег ратника обезбиједиле су његово беспримјерно пожртвовање и дају му неисцрпну енергију у раговању с непријатељем.

Војска је прошла без осјетних губитака ово непрелазно и залеђено стијење. Гдје који се војник отукао или повриједио и то је све. Снежиг је падао непрестано, а војска је ишла и даље тјеснацима и кршевима Проклетије.

Стигло се на ноћиште у Селца. То је управо једна гаревина од села. Виде се само рувевине од кућа, што служи као свједок младотурског режима. Нигдје крова, само једне испроваљиване зидине. Мало ниже видила се кућица фратора а неколико даље могле су се примјетити три четири кровњаре над зидовима од по једног или два метра висине. У тим кућицама добили смо гостопримство да се можемо гријати. Разумије се, то је морало ићи наизменице, јер се у њима могао смјестити само мали дио војске. Ноћ је проведена без сна, но за то је било све рано спремљено за пут. На освитак зоре труба је огласила марш и војска је пошла. Ишло се низ Цијевну, тјеснацима и врлетима, кроз које се она пробијала. Хитало се Рапчи, гдје је имао

стојност стоје као гвоздена узвишена решетка. Каква болна и скривена борба! Па кад свако прољеће грапе, каква горка проија каква свирепа искушења, какве тајне забупе! И тако од пријатних дјевојака постају грубе и злобне; а то ће постићи и Франселини, ако случајно не наиђе какав ваљан младић који би је заволио, а и храбар доста да би пресадно ову лијепу биљку у какву његну и топли средини, која.... Али стој, бијединце па пошто тако добро знаш како стоји ствар па зашто ти не би био тај ваљан младић? Ти си већ сит твог хладног огњишта, као што је и она своје дјевојачке собе: зашто од ње не начиниш срећну другарицу која би те подмладила?... Ах! ево то је знака да је не знаш више «смјети!»

* * *

Док се тако удубио у ове мрачне очајне мисли, изгубио је из вида спољне догађаје. Језа која му прође кроз тијело врати га у стварност. Тада опази да му се ватра угасила а није ни мало загријала собу, да му се дува охладила и да му се прозор веома рђаво затвара. Кад се дигао да га боље затвори, паново зачу неселе гласове из партера и овет сребрни смјех Франселине допре му до ушију. — Још се један тренутак устезао, затим га хладноћа ове децембарске ноћи ријеша. Угаси своју лампу, сиђе пипајући

да буде конач. Требало је стићи за раније јер је ту ноћ морала бити проведена сасвим под голијем небом. Стигло се брзо и доста рано. Мрак је наступио. Војска се улогорила, но никоме ни да војнички шатор замијени кров више главе. Бригада је заједно са својим командантом провела ноћ у шуми, при ватри, под кишевитим облацима, ни простирача ни покривача при студеном вјетру и слабој вечери. Ко је прилекао парче меса, рачунао је да је вечерао; ко је за неколико минута држао склопљене трепавице, сматрао је да је већ проспавао свој сан. Дивно је било то ноћиште на Рапчи међу снијезним врховима. Вјетар, који је дувао између проклетјских висова није давао ни за часак сна да овлада војником. Киша што се излила пред зору окренула је војску прије видјела даљем маршовању. Вјетар с кишом пратио је цијело јутро ове јединствене путнике. Дан је у велико. Војници неуморно корачају напријед, спуштају се скадарској равници с жедним погледима на гроб Мрњачевића и тарабошка утврђења.

Преговори у Лондону

— Одговорност Тројног Савеза —

Прије него су преговори у Лондону прекинути о ситуацији се овако пресуђивало: Нота велесила предана је Порти у Цариграду. Од 3. децембра воде се мировни преговори у Лондону. Већ преко мјесец дана расправљају мировни делегати, а да та распрвљања нијесу дала никакав коначни позитивни резултат.

Балкански савезници у не пуна два мјесеца извојеваше таквих победа, којима задивише цијели непристрасни свијет; победише на бојном пољу тако, да се Турска нашла присиљеном, да моли примире, да тако ступи у предговоре за мир. И ево већ мјесец и неколике дана да ти мировни преговори трају, тешко и споро. Балкански су војсковође брже извели ствар на бојном пољу, него балкански дипломати на зеленом столу. Зашто? Јер су Балканци на бојном пољу имали пред собом само Турску. Дочим у Лондону за зеленим столом сједи и други њихови крвни непријатељи, који потичу Турску на непоуступљивост. На зеленом столу у Лондону сједи и заступници европских велесила: Тројни Савез и Тројни Споразум. Свака победа балканских савезника, задирала је као нож у срце Тројном Савезу, сваки неуспјех и пораз Турске њега је неутрдио дирао. Пропадање Турске сматра Тројни Савез својим слабљењем, а пропаст Турске, као европске државе својом великом несрећом, — и за то се пропаст турског царства у Европи не смије распечатити, Турска не смије пристати на оне услове, које балкански савезници траже, — мисли Тројни Савез, — и за то Турска неће да попусти.

Завлачења и отезања додијаше и балканским савезницима — и преговори су суспендирани. И док је цијели свијет питао што ће сад да се догоди, дотле Тројни Споразум притисне Тројни Савез са предлогом, да се управу Турској заједничка нога, са захтјевом, да преда Бугарској Дринопоље.

Тим кораком је Тројни Споразум, којему је регби добијала дволична и неискрена улога Тројнога Савеза, ставио овога пред дилему: или се изјавити отворено за Турску или за мир. Тројни Савез је схватио улогу Тројнога Споразума,

низ степенице и идући по гласу, плашљиво закуца на врата газдарице.

Врата се широко отворише и, при свјетлости лијепе ватре, виде око камина један круг младих људи како љушти кестење.

— Душе ми! рече Јаков, чуо сам како се смијете па ми је ваше весеље дало вољу да сиђем... Хоћете ли, госпођице Франселина, да ми пачипите мало мјеста поред вас?

И тада, бацивши његан поглед прама Франселини, примјети од једном да је то мјесто било заузето. Неки младић око тридесет година, шумар, сједио је на истој клупи, гдје и млада дјевојка приљубљена сасвим уз њу.

Док је мој пријатељ разрогачио очи, газдарица — мати гђице Франселине рече му додајући столицу:

— Пријатељ к мени, господине Јакове, да вам саопштим једну новост; ми смо сада једним камењем два поготка учинили: славио Светог Силвестра и заруку наше Франселине са господином главним чуваром шума Содаксом... Узмите и ви чашу па пјамо у здравље заручника... Вјенчаће се послје Срећења!

затекао је с прихватом предлога ноте, али на концу, притиснут о зид, пристаде да се нота предаде уз разне модификације. И нота је предана. Но ипак овај здвојни корак Тројног Савеза, није кадар да одстрани бојазан, е се он одрекао сасма своје политике према Турској, и да је над њом преломио свој штап. Све док се Турска буде нећкала и опирала, да прихвати услове мира, моћи ће се са сигурношћу тврдити, да је на то потајно наговара Тројни Савез.

Нота је предана, и скорих дана мора да падне и одлука: о миру или рату. Настави ли се рат, биће то кривица Тројнога Савеза, јер ће Турска, ако устраје, устрајати једино по наговору Тројнога Савеза. А ако се то догоди, то значи, да и Тројни Савез жели и хоће рат за рехабилитацију Турске, а у том случају, будући Турска има слабе наде у своју војну снагу, наћи ће помоћи у Тројни Савез, што значи да би се поновни рат раширио и преко граница Балкана, да би настао европски рат.

Турска има у својим рукама одлуку о миру или рату, али одговорност за евентуални рат сносиће пред историјом и цијелим човјечанством, не више Турска, већ Тројни Савез, јер он је пирио огањ, он је дао повода пожару.

Година 1912.

— Значај прошле године —

Политички сарадник „Српског Књижевног Гласника“, Иностранци, пише о значењу прошле године овај чланак:

Прошла година је једна од најважнијих година за историју балканских народа. У њој су се извршили неколики догађаји, који чине периоду и у историји цијеле Европе. У тој години је ријешено питање о Турској у Европи. Турска као европска држава не може се више рачунати. Она ће постати једна азијска држава као што је у своме почетку била. Освајачка у почетку, Турска је то остала до краја. За шест вјекова свога бављења у Европи — у којој је имала кључеве од Истока,неколико мора, свјетске путеве и најразгранатију обалу морску, Турска није успјела да организује државу способну за заједницу с европским државама. Од свога зачетка само војничка и теократска, Турска није могла да се прилагоди начелима, која су била слободна, либерална, и ако таква начела проповиједа и сам коран. Све револуције у другим свјетским државама значиле су корак унапријед у самосталноме развијању: у Турској су доносиле назадовање. Оне су се јављале обично као војничке завјере, често су скидале са калифскога пријестола султанае, али су за собом доносиле увијек јачу дез-организацију државе и народне снаге. Пошљедња револуција у Турској доведа је ову некада велику и силну царевину до тога, да ће у Европи од ње остати само Цариград и нешто потребнога залеђа.

У току 1912. године су се закључили савези међу балканским државама. Савези, за које се држало у Европи и у Турској, па и међу балканским политичарима, да су немогући, постали су стварност. И сви ти савези постали су због држања Турске, која је све балканске народе, са више или мање вјештине, остварљала незадовољне. И сав ови савези били су наперени противу Турске, сви су имали један објект: Турску, у којој су живјели Бугари, Грци и Срби без заштите и права. Кад је дошло врјеме, савезници су одбили интервенцију европских Сила кад су ове опуномоћиле Русију и Аустро-Угарску да учине корак у Софији, Биограду и Атини, односно реформама за Хришћане у европској Турској. Сви су они дали једнаке одговоре и Европи и Турској на представке о реформама за Србе, Бугаре и Грке који су живјели под Турском. Савезници су као на један миг пошли да изврше циљ савеза и савезничке дужности. Сваки се сјећа да је у један исти дан мобилисана војска у Бугарској, Грчкој и Србији; да су у исти дан издате ратне прокламације; да су савезничке војске у исти дан прешле у Турску. Ако је Црна Гора раније учинила упад у Турску, те заратила прије осталих својих савезника, то је морала учинити из специјалних разлога. И од дана ратнога стања савезници су извршивали своје обвезе и дужности.

О резултатима њихових ратних операција писано је. Они су били донста такви да су изненадили све редом државнике и војнике. За шест недеља, од 6. октобра па до половине новембра, сву Стару Србију, Македонију, северни дио старе Албаније, цијелу Тракију без Једрена, Тесалију и добар дио Епира, заузеле су савезничке војске. Они брзи и увијек сигурни успјеси који су тражили доста жртава у крви и великим напорима, најтјерали су Турску да тражи мир.

Послије краткога примирја од двије недеље дана, започети су у Лондону и преговори за мир између савезника и

Турске. Они нијесу дали још никаква резултата, али је вјероватно да ће бити закључени, на велику корист савезника који су и у преговорима на конференцији показали једнодушност у свима питањима, и ако је могућно да у неким питањима међусобних интереса нијесу у свему сагласни.

Рат између Турске с једне стране и Бугарске, Грчке, Црне Горе и Србије с друге стране, од битнога је значаја за Балкан, јер је послје њега признат у Европи принцип „Балкан балканским народима“. Њиме се и Аустро-Угарска користила, старајући се да Европа прими њен предлог о стварању нове балканске државе, Албаније. Европа је предлог Аустро-Угарске примила у начелу, да би за сада избјегла један рат који би по резултатима могао бити од тешких посљедица за многе државе у Европи.

Јаке војничке припреме у Аустро-Угарској допринијеле су знатно да она успјеха у овоме питању. Румунија, која је себе увијек бранила да се јавља као балканска држава и да се у такве убраја, доживјела је једно разочарење због тога. Она се није солидарисала са савезницима у питању реформа у Турској, и ако је истицала изјесне претензије на Румуне у Македонији и Епиру. Кад су савезници урадили што им је дужност, Румунија се јавља са захтјевима не толико за своје сународнике у Македонији и Епиру, колико са захтјевом да јој Бугарска у Добруџи учини изјесне уступке у територији, који се у дипломатским нотама зову ректификација границе. Она је, као год и Аустро-Угарска, предузимала изјесне војничке мјере да те своје захтјеве поткријепа.

У 1912. години отворено је питање о диоби турске царевине. Један дио царевине већ је отишао у руке Талијана. Ушким миром Триполитанија и Киренаика престале су да буду саставни дио отоманске империје. У Лондону на конференцији за мир између Турске и Бугарске, Србије, Грчке и Црне Горе, постављено је питање о цијелој европској Турској. Скуп амбасадора у Лондону и ова конференција поставили су основу за диобу Турске. Тешкоће су се одмах у почетку показале велике, и заплети тек сад предстоје. Они ће се расплети у 1913. години; у тој години ће се расправити један дио Турскога Питања, за које је „Српски Књижевни Гласник“ одавно предвиђао скоро расправљење.

Брату испод Повћена

Некад су се на Твом челу опажале мисли тужне,
Што Те често саздијетале ради браће Твоје сужне.
Дрхтао је срце Твоје и горко си тада плакао,
Јер по браћи Твојој бједној у сужањству није лако.
Често пута жива жеља појанила Ти с' у души,
Да се скоро ропства лапце, потпунома њима сруши.
И такође мислио си, на њихову прошлост славиу,
И на патње, сузе, муке, на њихову тугу данну.
А све то ти причао је, да ће само на бојишту
Браћа сунце среће наћи, бит' тад мирни на огњишту!
Сад је ведро Твоје чело, па оку Ти сузе вије
Јер су браћа освећена и срце Ти живље бије!
Снад около пјен побједе урибесни сад се орн,
Лечи пјесма браћи, дому и слободе румен-зори.
Њоме гласно одјајегају црногорске сјејне горе,
И Јадранско њоме шуми јајено наше силне море!
Снад весеље, радост, усхићење дивно влада,
Јер је међу браћом жељна саота сада!
А срце моје највише сад радовање њуша,
У срећи палина сада и пјена моја душа:
Сложним срцима' наше утврдисмо братство,
Сложним силама' дић'ћемо и моћво Слављанство!
То је жеља свију, за тим теже сада,
А највише тежи за тиме Росавда!

Сестра са Јадрана

Дневник

С црногорског ратишта. Г. др. Хуго Фабијанић, лекар са Сушака, који је за вриеме рата с пожртвовањем и великом љубављу радио прво на Цетињу а затим у Подгорици, публиковао је у „Ријечком Новом Листу“ у подлиску четири чланка под насловом „Из мојих успомена с црногорског ратишта“. Г. др. Фабијанић, кога смо већ имали прилике да упознамо приликом његовог боравка у нашој средини само с добре стране и који је према нашој земљи гајио велике симпатије, засвједочавао је своју љубав према нама својим одушевљеним радом као лекар, а та његова љубав избија јасно и из његовог пера. Говорећи о Црној Гори, санитарним приликама, свом љекарском дјеловању и опажањима чисто стручним, нашим рањеницима, борбама и т. д. из сваког реда избија његова прекрелна љубав према нашој земљи и нама. Г. др. Фабијанић и својим љекарским радом и својим симпатичним писањем задужио нас је и, одајући му и овом приликом нашу топли захвалност, и са задовољством истичући овај похвални примјер, само се одзивамо дужности нашој.

Молитве за снагу балканских држава. „Слобода“ јавља: „Дне 30. сичењна

славила је католичка црква дан св. Мар-
тине, дјевине и мученице. Католички све-
ћеници молили су из брeвијара ове ри-
јечи, означене за јучерашњи дан: „Tu
(Deus) bonae pacis requiem et Christiadam
plagis; — Armatum strepitus et fera praee-
lice — In fine age Thracios — Et regum
socians agnima sub crucis — Vexilo, Soly-
mas nexibus exime, — Viudexque innacii
sanguinis hosticum — Robur funditus erue“.
Ове латинске ријечи значе: „Дај, о Боже,
да кршћанско људство ужива добри мир;
постави звекет оружја и дивљу војну на
међи Тракије (крајеви око Дринопоља).
Сједини војске краљева под знаком крижа,
дај слободу кршћанима и буди брани-
тељ невине проливане крви, те уништи
презрену силу“. Припомињемо, да су
Римљани, хотећи, да војска буде далеко
од њих, говорили: „Нека буде на међа-
ма Тракије“. — А сад је одиста — бал-
канска војска — приспјела у Тракију и
сјединише се четири краља у знаку кри-
жа, а управо је отајствен случај, те су
ове ријечи одређене у брeвијару баш за
дан, кад су савезне војске одлучиле на-
ставити рат против турском полумјесецу
и сили његова оружја.“ Из Љубљане пак
јављају, да је тамо у католичким црквама
држано молествије за побједу савезнич-
ког оружја.

Срби у Аустралији за Ц. Крст. У Ба-
улдер Блок Фамистон, у западној Аус-
тралији, Срби који се налазе тамо из
Херцеговине и Боке Которске састали
су се и том приликом пошто је Петар
Н. Лучић, родом из Суторине држао вр-
ло лијепо родољубиви говор о прегнућу
Срба и витешким подвизима Црногораца,
потпомогнут Црногорцем Видом Сјекло-
ћом, родом из Добрског Села, предло-
жио је, да између себе скупе прилоге за
Црногорски Црвени Крст. Тај његов пред-
лог нашао је одушевљена одзива и још
одмах је ту скупљено 492 перпера. Петар
Н. Лучић и Видо Сјеклоћа по 120 перп.,
Никола и Симо Вучинић, Херцеговци по
48, Јоле Вавић, Панто Ђурић Херцегов-
ци и Никола Косовац, Широ Викоковић,
Лазар Радановић и Васо Пима Бокељи
по 24, а Милан Цвјетковић, Бокељ 12
перпера.

Расту им зазубице на Балкан! У
„Neue Freie Presse“ читамо шледећу ви-
јест: „Намјештања младих Аустријанаца и
балканске државе. Аустриско Експортно
Друштво (Oest. reichische Exportverein) је
пригодом очекивајућег привредног пре-
окрета у балканским државама упутило
акцију, да се помогне намјештање младим
Аустријанцима код трговачких подuzeћа
нових и оних, који ће се продужити. Ка-
ко се из дотичних држава јавља, није
још дошао моменат за особно утјецање
натјецатеља на лицу мјеста. Вријеме до
коначног закључка мира и до новог ре-
гулирања политичких и привредних од-
ношаја може се од аспираната употре-
бити, да се опскрбе знањем језика бал-
канских држава, јер је то неопходно
потребно за њихову будућу употребу.
Предбјешно се могу писмене понуде са
наводима учења и преписима свједочаба
натјецатеља предати за предају банкама
и трговачким агентурама на друштвени
биро аустриског експортног друштва.
Беч III. Лотрингер штрасе 12.“ На то
спљетска „Слобода“ примјећује: „Зар не,
како је дражестан овај позив? И ова пре-
порука, да брже боље уче „језике бал-
канских држава!“ На још к томе у ступ-
цима велике пријатељске свих Славена,
а особито јужних, — „Neue Freie Presse“.
Међутим ти „млади Аустријанци“ нека
не троше узалуд труд, јер Србија, није
ни Далмација, ни Босна, ни Славонина
и т. д. У Србији може да нађе зараде
само Славен и нико други, у Србији зна-
ду, да јуначки одбију сваки насртај туђин-
ске најезде, а особито оне Дранга“.

Насукао се пароброд „Геделе“. У не-
дјељу у зору, на повратку из Котора,
насукао се, због магле, у луци Св. Нико-
ле, на острву Мартеру, брзи пароброд
„Геделе“ угарско-хрватског паробродског
друштва и то читавом грејном трупа.
У помоћ насуканом пароброду, чим је
добила вијест, похитала је одмах из Ши-
беника једна торпедњача и један паро-
брод друштва „Дармацине“ из Задра. Из
Ријеке је отпловио на помоћ пароброд
поморске владе „Елере“ са свим потреб-
ним справама. Одмах иза насукања вода
је почела продирати у пароброд. На па-
роброду је било 90 путника. У недјељу
у јутро пароброд „Вилама“ од истога
друштва, пловећи према Ријечи, запазио
је знакове за помоћ, те је одмах окренуо
пут Мартера, одакле су били давани зна-
кови. Иза немалог напора успјело је „Ви-
ламу“, да срећно прекрца на све пут-
нике, од којих се никоме није ништа
догодило. Из Пуле је настрадао паро-
броду био такође послан у помоћ „Бер-
рорине“, специјалан пароброд за спаса-
вање од тршћанског друштва „Тришко-

вић“, који је већ приспио на мјесто. Како
казују путници с „Вилама“, положај је
„Гедела“ врло тежак и опасан. Насукање
се догодило, како је речено, због врло
густе магле, а пред паробродом се била
обрела једна трабакула, која није имала
на се прописане свјетлике. Како је траба-
кула била у непосредној близини паро-
брда кад је опажена, то „Геделе“, да је не
би размрскао, кренуо је нагло на страну,
али како се нашао међу острвима није
имао довољно простора, да заокружи и
тако се насукао.

Њој

Чистота твоје анђелске душе
Сјајно блиста у дражесном жару
Дивнога погледа очију ти бајних,
Које тону у бескрајном чару.

Осмјејак твога чаробнога лица
Лици на развој пупољка њежна,
Које је румен листића танких
Обасула бјелина сњежна.

Анђелче мило, вилинска лика,
Природе божије саздање бајно,
Племенитост млада ти срца
Красиће твоју љепоту трајно.

Цетиње, 18. јануара 1913.

М.

Пророчанство за годину 1913.

Модерни пророци, који проричу бу-
дућност народа, множе се сваком даном.
Познато је пророчанство, којим се Ње-
мачкој у 1913. години прориче свршетак
данашњег царства. Свако зна такође и
пророчанство гђе Теб која Њемачкој та-
кође ставља у изглед тамну будућност.
Ако је вјеровати гђи Теб, Француска ће
у 1913. години славити у Европи триумф,
а то је, само се по себи разумије, мо-
гућно једино на рачун њемачког царства.
„Neus Wiener Journal“, који и доноси
ове ствари, вели, да се и поред најбоље
воље, ипак по мало мора вјеровати гђи
Теб, која се показала као одлична про-
рочица. Јер она је 1910. годину тачно
прорекла смрт двојици европских краље-
ва и још неке ситније догађаје. Париска
пророчица вели за Њемачку: „Она је
врло брзо порасла... Сад ће доћи ера
тешких националних искушења.“

Папи је госпођа наклонена; Петрогра-
ду не. Тамо је „све осуђено“. А Аустро-
Угарска ће се подићи на рачун Русије.
С њемачке стране одговорио је гђи
Теб, управо допунио је њено пророчан-
ство, неки г. Аугуст Буслер из Хамбурга,
који је себи дао титулу „приватног на-
учника.“ Ето шта он прориче:
Распуштање њемачког парламента. Др-
жава против социјалдемократа и опози-
ција либералне лјвице. Ханшење соци-
јалдемократских вођа... Побуне и гња-
љење социјалне демократије, које ће из-
вршити војска, а том ће приликом бити
„измасакрирано“ неколико хиљада душа
из радничког staleжа и ситне буржоа-
зије.

Француска, Русија и Енглеска — про-
риче даље тај Хамбуршки пророк —
које су увијек на опрези, искористиће
ову ситуацију унутарњих нереда у Ње-
мачкој и послаће своју војску на њене
границе. То ће се догодити у току го-
дине 1913.

Италија ће испасти из тројног савеза
и један дио својих трупа послаће у по-
моћ Француској, а други ће послати на
аустријску границу. Данска ће на своју
територију примити енглеске трупе, па
ће заједно с њима ударити на Пруску.
Русија ће на своје границе сконцентриса-
ти огроман број војске.

Једини вјеран савезник цара Вилема
остаће цар и краљ Франц Јосиф.

Аустрија ће — рекао је даље г. Буслер —
један велики дио своје војске послати на
југоисток, јер ће балканске државе при-
премати напад. Други дио војске мораће
се послати на италијанску границу. Први
велики догађај биће неочекиван пораз
њемачке војске на југозападу. На мору
ће њемачка ратна морнарица бити уни-
штена од удружених флота Енглеске и
Француске. Најважнија њемачка приста-
ништа на њемачкоме мору биће бомбар-
дована и послје побједе окупирана не-
пријатељском војском.

Крајњи резултат биће овај: Источна и
западна Познањска биће присаједињене
Русији; Шлеска ће бити повраћена Аус-
тро-Угарској, која ће у нападну за ово
Русији морати уступити Галицију.

Италија ће помјерити границе к истоку
и добити Трст.

Јужне њемачке државице опет ће бити
аризанате за независне државе

Елзас и Лотарингија као и цијела ли-
јева обала Рајне, зетим Хесенска са Франк-
фуртом на Мајни припаће Француској;
исто тако и Хамбург, Либек и Бремен.
Француска ће ипак полагати право чак
и на Оденбург.

Хановер ће пасти у шаке Енглеској
Мекленбург ће задржати самосталност.

Пруска ће постојати још једино као про-
винција Бранденбург. Али ће јој, може
бити, ипак испасти за руком, да за се
спасе један дио саске територије. Цар Ви-
љем остаће пруски краљ.

У Француској ће пак послје рата на-
стати један културни препорођај на свима
пољима. Социјални живот биће веома
олакшан.

Све ове катастрофе догодиће се у гла-
вnome на рачун Њемачке. Али има про-
рока који њемачкој царевини не проричу
тако црну будућност.

Енглески астроном Вилде прориче у
идућој години цару Вилему срећну вла-
давину; а њемачком престолонаслиједни-
ку, који ће ускоро ступити на пријесто,
обећава побједничку владу. Други пророк
Нимајер из Хановра вели, да Француска
у суноврат срља у пропаст. Нијемци ће
завладати све до бискајског залива.

Енглеској се, по ријечима једног аме-
риканског астронома, спремају мутна вре-
мена:

„Послије великих устанака у колонија-
ма, нарочито у Индији, Енглеска ће се
уплести у један страховити рат с једном
европском силом. Из тога рата Енглеска
ће изићи тако ослабљена, да ће морати
пристати на многе уступке.“

Не само политички већ и морално ће
Енглеска и Француска претрпјети ката-
строфу — веле неки видовити американици.
Огромне области ових двију држава у-
шледе тоњења коина нестале под мор-
ском површином. С њима и огромне масе
људи и читави градови. И још нешто горе.
Становништво Европе ушледе ратова по
мору, револуција трусова и глади свешће
се на једну четвртину.

Невоље ће бити тако велике, да ће
сјеверна Америка морати слати бродове
хране у Европу.

Па којим сада да вјерујемо између свих
ових пророка послје Христа.

РАТНИ АФОРИЗМИ

Српски војници

Изазазе...
Из ниских колиба,
Које је дрскост овога света
Хтеда уништити —
Са низа земље,
Зилајеви су то — људи
Велике вјере и енергије
Сјајна, висока чела
Оно је то —
Незадовољно,
Неустрасиво,
Необориво и
Непокорно — племе моје!!!
Улазим у њихове душе!!!
Како нам је?
Нијесмо желили крви!
И тада оцази
Како тронутим гласом
Узбуђењем,
Говоре —
О Душану и Милошу,
Задрхташе у вихору
Ослободилачке револуције
И рекоше ми:
„Погледај —
Ово је слика

Врхнух:
Падох —
Тресну се земља,
Разби се срце
Протече крв,
И чух брујање —
Гласове милијуна:
Пали гром —
Напријед!

Свиће.....

Сунце

Твоји ватрени образи
Говоре о вјечној благодисти
Ти побједниче!

Над царством мрака
Од кад те чекају
Народи?
Рад којих ти отац рече:
„Сијај!“.....

Б. Граховац

Најновији извјештаји

Општи напад

Данас траје бој на свима позицијама

Мурићани, 25. јануара. — Тач-
но у 10 сати отпочела је канонада
са свих наших позиција, почев са
Широчке Горе, па наоколо од Гру-
де, Бокса, Бардањола, Бушата,
Облика и мурићанских главица.
Величанствен приказ: јака топова
небо пролама; бој бије преко 200
топова наших и турских. Са врха
Широчке Горе виде се мали о-
гранчићи дима, почевши од лива-
да покрај Кира, Бардањола и Бу-
шата, које шрапнел баца. Страшна
тутњава из праха меленитних грана-
та одјекује по широчној страни. Са
Широчке Горе, мурићанских гла-
вица, из Облика сва црногорска
артиљерија бије врх Тарабоша и
позиције пред њиме. Монитори са
Скадарског Језера након прва по-
ла сата боја дали су се у бјегство:
један је од њих одмах потопљен,
а други је једва успио да утече
пут Скадра. Шанчеви се турски,
како изгледа, почињу да сравња-
вају. Сви су изгледи, да је Бар-
дањол пао, јер се паљба са шрап-
нелом види на овој страни од Бар-
дањола. Данас се опажа, да су
братске србијанске трупе пред Бу-
шатом. Надамо се, да ће га ускоро
заузети. Акција турске артиљерије
сасвијем је ослабила.

(Овај извјештај праћен нам је са Ши-
рочке Горе јутрос у 11:50 с., са Мурића-
на је отирављен у 12:40 с. по подне, а
стигао нам је у 1:26 с. по подне. То је
дакле извјештај о борби која се водила
данас прије подне. Код таквог успјеха,
лако је замислити што се одиграва по-
слије подне.)

ОГЛАСИ

Афитаје се кућа

цијела или на од-
јељена до основне школе. бр. 2, 2,2

II. п. бр. 1. 4—50

ЈЕДИНСТВЕНА И У ОВОЈ СТРУЦИ НА ДАЛЕКО ПРИЗНАТА ТРГОВИНА СВИХ СРПСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ ЦРКВЕНИХ УТВАРИ НИКОЛЕ ИВКОВИЋА у НОВОМ САДУ

у својој кући
дунавска улица бр. 10

У Српству највећа трговина и радио-
ница за српске православне цркве, наиме: оде-
жда, небла, литија, барјак, плаштаница,
крстова, кадионица, кивота, кандила,
петохлебница, полилеја (које цветови),
целиваћа на диму, икона на платну и на
артији и т. д. Израђује барјаке, заставе
за свачка друштва, од наједноставнијих
до наископценијих, везене са златом и
свитлом. Призната радионица као најуса-
вршенија, иконостаза, Христових гро-
бова, певница и т. д. добра радионица
свештеничких хаљина и велики избор
шешира, камилавки и појаса. Све ра-
дионице и трговина налазе се у сопстве-
ној кући а сваку наруџбину извршује
тачно брзо под својим личним над-
зором. — Велики и богато илустровани
ценовник шаљем на захтјев бадава.

Адреса за наруџбине:

Никола Ивковић, Нови Сад (Ujvidék)
Europe Hongrie бр. 29. п.п. 19.30